

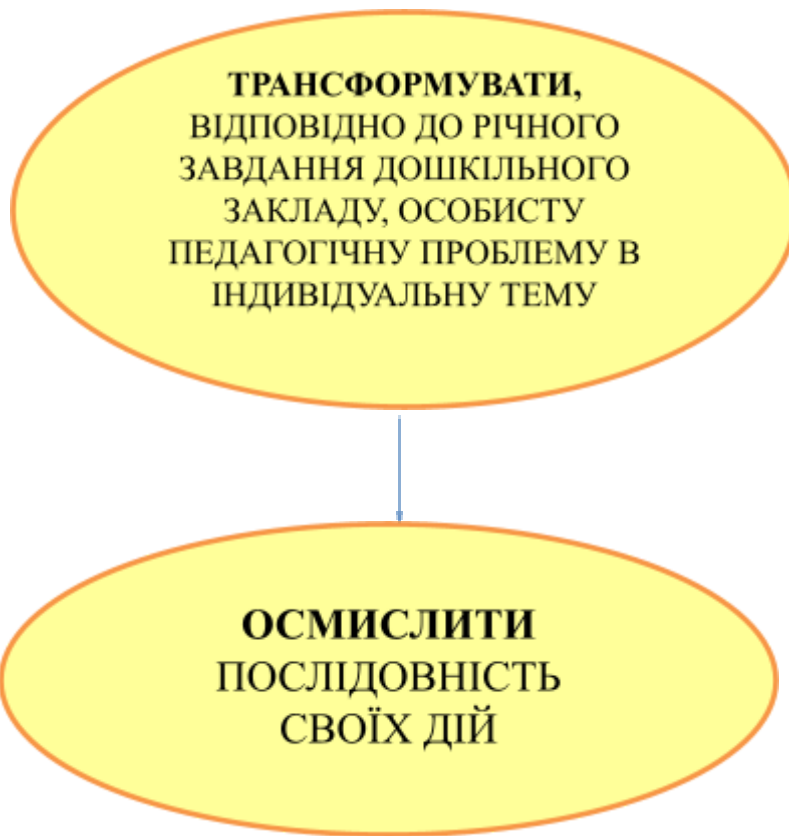
МОДЕЛЬ ДІАГНОСТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ

ОБ'ЄКТИ ВИВЧЕННЯ	АКЦЕНТИ ВИВЧЕННЯ
ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС	☐ Вивчення нормативних документів ☐ Виконання чинних програм, вимог БКДО дошкільної освіти в Україні. ☐ Рівень сформованості вмінь і навичок у дітей дошкільного віку за певними розділами програм. ☐ Індивідуалізація та диференціація навчання дітей. ☐ Організація самостійної діяльності дітей поза заняттями. ☐ Методи і прийоми роботи з дітьми.
САМОСТІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ	☐ Рівень активності дітей у самостійній діяльності. ☐ Організація і проведення розваг і свят для дітей. ☐ Організація взаємодії з батьками.
МЕТОДИЧНА РОБОТА	☐ Рівень професійної компетентності педагогів. ☐ Механізми поширення передового педагогічного досвіду. ☐ Підвищення кваліфікації педагогів. ☐ Організація самоосвітньої роботи в ЗДО. ☐ Академічна доброчесність учасників освітнього процесу (дотримання норм та етики академічної доброчесності)
УМОВИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	☐ Охорона праці. ☐ Безпека життєдіяльності. ☐ Санітарно-гігієнічні умови. ☐ Методичне забезпечення процесу.
СТАН ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМФОРТНОСТІ КОЛЕКТИВУ	Психологічна готовність педагогів до нововведень тощо
ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКАМИ	Організація взаємодії з батьками: ☐ Телефонний зв'язок, Messenger, Viber, Facebook ☐ Буккросинг

	☐ Дерево цілей, Дерево розвитку групи ☐ Батьківська скринька ☐ Рівень проведення свят та розваг ☐ Родинна скарбничка. ☐ Аукціон ідей родинної педагогіки. ☐ Батьківська школа ☐ Азбука родинного виховання. ☐ Дерево родоводу. ☐ Альбом-естафета «Як ми відпочиваємо». ☐ Дискусійний клуб.
ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ І НАСТУПНІСТЬ У РОБОТІ ЗІ ШКОЛОЮ	Орієнтуючись на Концепцію НУШ: ☐ Проведення загальних батьківських зборів ☐ Участь педагогів ДНЗ у спільних методичних заходах
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	☐ Відповідність інноваційної діяльності меті й завданням ДНЗ ☐ Рівень наукової обґрунтованості нововведень ☐ Результативність нововведень

**ЗА ВИСНОВКАМИ ДІАГНОСТИЧНОГО
ОБСТЕЖЕННЯ
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ДОПОМОГА ПЕДАГОГУ**

**ПРАВИЛЬНО ОБРАТИ
МЕТУ СВОЄЇ РОБОТИ,
ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖАТИМЕ І
ВИБІР ЗМІСТУ
САМООСВІТИ**

МОДЕЛЬ ДІАГНОСТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗДО

У сучасному дошкільному навчальному закладі актуальними є питання, пов'язані з організацією системи моніторингу освітнього процесу, діагностики успішності та ефективності педагогічної діяльності.

Загальний аналіз періодичних науково-методичних видань, психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури з проблем діагностики професійної компетентності педагога свідчить про сформованість наукового підґрунтя з визначеного питання (передусім, це стосується досліджень Г. Єльнікової, К. Інгекампа, К. Крутій, О. Мармизи, І. Підласого, М. Поташника та ін.). Разом із тим, бракує досліджень, які б відображали цілісну систему переводу базових теоретичних позицій щодо діагностування та моніторингових досліджень у конкретну процедуру (або конкретні управлінські дії) для їхньої реалізації в межах методичної роботи дошкільного навчального закладу. Саме через це в дошкільній освіті діагностична функція досі не набула свого належного розвитку, продовжується практика невпорядкованого збору інформації про діяльність педагогів дошкільного навчального закладу, тому й виникає необхідність змін у підходах до діагностики як до комплексної процедури, яка є важливим методом моніторингових досліджень розвитку професійної компетентності педагога та засобом забезпечення якісної системи науково-методичної роботи з педагогічними кадрами.

Діагностування (від "діа" – прозорий та "гнозис" – знання) в буквальному перекладі означає "прояснення, розпізнавання"; отримання інформації про стан та розвиток об'єкта, що підлягає контролю, його відхилення від норми. Діагностування перебуває в нерозривному зв'язку з прогнозуванням та проектуванням, які логічно завершують ланцюжок дослідницької процедури (І.П. Підласий).

Діагностика – система технологій, засобів, процедур, методик і методів висвітлення обставин, умов та факторів функціонування педагогічних об'єктів, перебігу педагогічних процесів, установлення їхньої ефективності та наслідків у зв'язку із заходами, що передбачаються або здійснюються (І.П. Підласий).

Модель (від лат. modulus – міра, зразок) – це схема зображення чи опис якогось явища та процесу в природі та суспільстві [9].

Освітній моніторинг – це супровідне відстеження й поточна регуляція будь-якого процесу в освіті. Це система, яка складається з показників, об'єднаних у стандарт, і постійного спостереження за цими показниками (стандартами) за станом та динамікою керованого об'єкта з метою його оперативної діагностики, випереджального визначення диспропорцій, вироблення та коригування управлінських рішень.

Освітній моніторинг може використовуватися на різних рівнях управління освітою. На цій основі можна виокремити: державний освітній моніторинг – відстеження за розвитком освіти на території України; регіональний освітній моніторинг – на території області, міста, району; локальний освітній моніторинг – у межах закладу освіти. Локальний освітній моніторинг, у свою чергу, диференціюється на компонентний освітній моніторинг: моніторинг керівника (завідувач), адміністративний (методист), педагогічний, здобувачів освіти.

Розглянемо кожен управлінський дію, які визначено в моделі діагностування професійної компетентності педагога.

1. Розробка індивідуальних та зведених діагностичних карт професійної компетентності педагога. Відповідно до вимог методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо організації та змісту освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах, рекомендацій провідних науковців стосовно методики дошкільного виховання розроблено складові та параметри професійної компетентності педагога, які є визначальними в оцінюванні якості освіти дошкільного навчального закладу. Змістовно параметри професійної компетентності педагога не накладаються один на одний, не дублюються, не повторюються, а вступають у складні діалектичні відносини, причому кожний із параметрів у процесі праці педагога виступає то передумовою, то засобом, то результатом його особистісного та професійного розвитку. Саме на основі розроблених параметрів складається індивідуальна діагностична карта педагога. Визначені параметри професійної компетентності не потребують щорічних змін, адже це порушувало б об'єктивність моніторингових досліджень із цього питання. Зміст діагностичних карт може мінятися, але не частіше ніж раз на п'ять років. Уточнення деяких параметрів, зміни в критеріях оцінювання можуть відбуватися у випадку, якщо цього вимагають зміни в державних стандартах якості освіти.

Щоб мати цілісну картину особливостей розвитку професійної компетентності педагогічного колективу дошкільного навчального закладу, на основі індивідуальних

карт розробляється зведена діагностична карта, яка охоплює показники професійної компетентності всіх педагогів закладу.

Особистість педагога:

1. Розробка індивідуальних та зведених діагностичних карт професійної компетентності педагогічних працівників
2. Опрацювання програми діагностування
3. Підбір тестів, розроблення анкет, протоколів фіксування результатів спостереження
4. Діагностика професійної компетентності педагогічних працівників
5. Збір, обробка і аналіз результатів діагностики
6. Загальне критичне оцінювання професійної діяльності педагога
7. Висновки, прийняття управлінського рішення
- 8 Розробка та реалізація індивідуального проектного плану розвитку професійної компетентності педагогічного працівника

2. Опрацювання програми діагностування професійної компетентності педагогів на навчальний рік. Програма має містити такі розділи, як-от: параметри професійної компетентності педагогів, що потребують вивчення; конкретизація завдань діагностики (уточнення змісту параметра); методи отримання інформації; термін проведення певної діагностичної процедури; відповідальний за здійснення певної діагностичної процедури.

Якщо виникає необхідність позапланового обстеження, яке проводиться на підставі наказу керівника, то в програмі діагностування робиться відмітка. Щоб діагностика не була статичною процедурою, зміст анкет, тестів, запитання для співбесід тощо доцільно узгоджувати із завданням та змістом методичної роботи педагогічного колективу закладу, які визначені на певний навчальний рік. Для розробки програми діагностування педагогів керівник дошкільного навчального закладу також має керуватися циклограмою внутрішнього контролю (вивчення стану життєдіяльності педагога), адже кожний вид контролю здійснюється завдяки різним методам, які є одночасно й методами діагностики. Такий підхід до складання програми діагностики сприятиме якісному проведенню педагогічного аналізу діяльності дошкільного навчального закладу, узагальненню та оформленню висновків тощо.

3. Підбір тестів, розроблення анкет, протоколів фіксування результатів спостереження та іншої документації для комплексного оцінювання професійної діяльності педагога.

4. Діагностика професійної компетентності педагогів. Застосування обраних методів та інструментів діагностики для процедури вивчення особливостей розвитку професійної компетентності педагога.

5. Збір, обробка й аналіз результатів діагностики та додаткової соціологічної інформації в межах розробленої програми. Від ретельності збору та об'єктивності обробки інформації діагностування залежить ґрунтовність та доцільність прийняття управлінських рішень.

Усі результати діагностики можна поділити на три основні групи:

факти, коментарі, передбачення. Основою підсумків, отже, й аналізу діагностування, є сукупність отриманих фактів: відомостей, матеріалів, у тому числі суб'єктивний матеріал – спостереження, враження, взаємовпливи. Під час обробки фактів важливо не загубити конкретних даних у загальних висновках. Для

педагогічної експертизи значимими є коментарі, думки експертів із приводу фактів, їхнє трактування, гіпотези. Адже обговорюючи, коментуючи побачене, експерт може почути від педагогів обґрунтування своїх дій, що певним чином може змінити результати діагностування. На основі конкретних результатів і розуміння їхньої сутності експерти роблять висновки про можливості та конкретні перспективи розвитку цього педагога, про можливі труднощі та умови їхнього подолання, про необхідність застосування певних ресурсів. Може виникати необхідність щодо доповнення й одержання нових даних про педагога. Передбачення експертів мають бути не керівництвом до дії, а інформацією до роздумів.

6. Загальне критичне оцінювання професійної діяльності педагога. Оцінка діяльності педагога покликана стати фактором, який стимулює його професійний розвиток. Тому педагог повинен бути переконаним в об'єктивності оцінки; сприймати оцінку як корисну для себе; знати, що потрібно зробити, щоб усунути визначені недоліки; бажати їх усунути; бути впевненим, що керівником буде надана потрібна допомога. Для об'єктивності оцінки до кожного параметра професійної компетентності педагога мають бути розроблені критерії оцінювання та застосовуватися єдина шкала оцінювання. ***Керівнику слід пам'ятати, що реальна оцінка діяльності педагога складається із: самооцінки педагога; оцінки батьків; оцінки колег; оцінки керівника (або експертної групи).***

7. Складання звіту (узагальнених висновків), яке відбувається на основі аналізу результатів діагностики (див. п. 5) є завершальним етапом діагностування професійної компетентності педагога. Звіт, висновки – це довідково-інформаційний документ, оформлений відповідно до встановлених вимог, який містить мотивовану експертну оцінку, тобто думку, судження експерта про предмет експертизи. Текст, що містить три частини, не має бути громіздким. Отже, основна мета звіту полягає у визначенні чітких рекомендацій, що сприятимуть підвищенню фахової компетентності педагогів закладу, оптимальному оновленню змісту методичної роботи з педагогами. Експертні висновки є основою для прийняття керівником закладу конструктивного управлінського рішення. Відповідно до висновків керівник складає наказ "Про організацію методичної роботи на 20__ – 20__ навчальний рік", тобто приймає управлінське рішення.

8. Розробка та реалізація індивідуального проєктного плану щодо розвитку професійної компетентності педагога. Загальним планом розвитку професійної компетентності педагогів є річний план, в якому має бути чітко окреслено фронтальні та групові форми методичної роботи з кадрами та шляхи підвищення їхньої професійної майстерності. Також важливо зазначити, що діагностична робота з педагогами має включатися в план роботи закладу на навчальний рік. Ця робота розписується в плані на основі "Програми діагностики професійної компетентності педагогів дошкільного навчального закладу" (див. п. 2). Не йдеться про випадки діагностики, що проводиться на виконання індивідуальних проєктних планів розвитку професійної компетентності педагогів. Індивідуальний проєктний план, що розробляється на навчальний рік, одночасно є програмою самоосвіти педагога. Індивідуальний проєктний план має такі розділи, як-от: загальна характеристика особистісних та професійних якостей педагога. У цьому розділі занотовуються позитивні та проблемні аспекти діяльності педагога; шляхи вирішення проблеми, які

окреслюються через різні форми методичної роботи з педагогом та теми самоосвіти; форма звітування (через педагогічні напрацювання).

Основна мета проєктного плану професійної компетентності полягає

- у формуванні вміння педагога бачити найкращі сторони своєї професійної діяльності,
- труднощі в реалізації освітніх програм розвитку дошкільника,
- шляхи подолання визначених проблем;
- уміння керівника спрямовувати методичну роботу на практичну допомогу конкретному педагогу.

Для визначення позитивних та проблемних аспектів у роботі педагога необхідно вибрати параметри діагностики професійної компетентності, за якими педагог має найвищі та найнижчі оцінки (бажано вибрати по три параметри) та, на їхній основі, окреслити якісну характеристику особливостей розвитку його професійної компетентності.

Враховуючи результати діагностування, керівник допомагає вихователю:

- правильно обрати мету своєї роботи, від чого залежатиме і вибір змісту самоосвіти;
- трансформувати, відповідно до річного завдання дошкільного навчального закладу, особисту педагогічну проблему в індивідуальну тему;
- осмислити послідовність своїх дій.

Відповідно до визначених проблем, а також досягнень педагога, що можуть бути узагальнені як кращий педагогічний досвід, керівник визначає мету відвідувань освітніх заходів із метою більш глибокого вивчення стану організації освітнього процесу та надання педагогові необхідної практичної методичної допомоги.

У графі проєктного плану "Форма звітування (педагогічні напрацювання), очікуваний результат", залежно від професійної компетентності педагога, від змісту та обсягу матеріалів із самоосвіти, можуть бути прописані такі форми звітування, як-от: співбесіда, звіт, консультація, виступ на педагогічній раді, семінарських заняттях, оформлення стенда за темою, виготовлення практичного матеріалу тощо. Методична підтримка, допомога та психологічний супровід є запорукою ефективної реалізації проєктного плану розвитку професійної компетентності кожного педагога. Можна стверджувати, якщо в дошкільному навчальному закладі вивчення рівня професійної компетентності педагога відбувається відповідно до програми діагностування, вибір параметрів та критеріїв оцінювання відбиває всі досягнення і проблеми діяльності педагогів, результати діагностики детально аналізуються для подальшого вироблення рекомендацій щодо корекції, самокорекції особистісних та професійних якостей педагога, то створюється єдиний інформаційний простір, який забезпечує безперервне вивчення особливостей розвитку професійної компетентності педагогів у межах закладу. Тому можна визначити, що розроблена модель діагностування професійної компетентності педагога сприяє формуванню в дошкільному навчальному закладі системи локального (внутрішнього) моніторингу з означеного питання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Єльнікова Г.В. Моніторинг як ефективний засіб оцінювання якості загальної середньої освіти в навчальному закладі / Г.В. Єльнікова, З.В. Рябова // Обрії. – N 1 (26). – 2008. – С. 5–12.

2. Ингекамп К. Педагогічна діагностика : пер. с нем. / К. Ингекамп. – М. : Педагогіка, 1991. – 238 с.
3. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навч. посібник для вищ. навч. закладів / О.Л. Кононко. – К. : Освіта, 1998. – 255 с.
4. Кузьміна Н.В. Професіоналізм особистості викладача і майстра виробничого навчання / Н.В. Кузьміна. – М. : Вища школа, 1990. – 119 с.
5. Пикельна В.С. Теорія і методика моделювання управлінської діяльності (шкільний аспект): дис.д-ра пед. наук : 13.00.01 / В.С. Пикельна ; Криворозський педагогіч. ин-т. – Кривий Ріг, 1993. – 373 с.
6. Подласий И.П. Педагогіка. Новий курс : підручник для студентів вищ. навч. закладів : в 2 кн. / И.П. Подласий. – М., 2001.
7. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2004. – 456 с.
8. Словник іншомовних слів 14-е видав., випр. – М. : Рос. мов., 1987. – С. 318.
9. Філософський енциклопедичний словник [Електроний ресурс] / ред. кол. : С.С. Аверінцев, Е.А. Араб-Огли, Л.Ф. Ільчев и др. – 2-е видав. – М. : Сов. Енциклопедія, 1989. – С. 373.

– Режим доступу :

<https://paidagogos.com/pedagogicheskaya-dagnostika.html>